

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lucie Dolanské Bányaiové a soudců Michala Bartoně a Zdeňka Kühna (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **M. T.**, t. č. Věznice Bělušice, zastoupeného Mgr. Martinem Petrošem, advokátem, sídlem Velehradská 88/1, Praha 3 – Vinohrady, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2025 č. j. 3 Tdo 242/2025-546, usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. listopadu 2024 č. j. 4 To 184/2024-503 a rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 5. prosince 2023 č. j. 4 T 84/2023-422, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Ústí nad Labem a Okresního soudu v Mostě**, jako účastníků řízení, a **Nejvyššího státního zastupitelství, Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem a Okresního státního zastupitelství v Mostě**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

I. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2025 č. j. 3 Tdo 242/2025-546 a usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. listopadu 2024 č. j. 4 To 184/2024-503 porušila stěžovatelovo základní právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Nejvyššího soudu porušilo též stěžovatelovo základní právo na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny.

II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2025 č. j. 3 Tdo 242/2025-546 a usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. listopadu 2024 č. j. 4 To 184/2024-503 se ruší.

III. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I.
Podstata věci

1. Tento náleží řeší otázky, které se týkají dokazování v trestním řízení. Odvolací trestní soud nemůže bez vlastního dokazování učinit dílčí skutková zjištění plynoucí z potenciálně významného důkazu, který nalézací soud sice provedl, ale neučinil z něj žádný skutkový závěr. Stejně tak Nejvyšší soud nemůže bez vlastního dokazování přehodnotit potenciálně významný důkaz ve srovnání s hodnocením, které provedl trestní soud nižšího stupně. V opačném případě trestní soudy poruší ústavní principy bezprostřednosti, ústnosti a kontradiktornosti, a tedy základní právo obviněného na spravedlivý proces (čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) a na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

2. Současně Nejvyšší soud porušil stěžovatelovo základní právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny), neboť spornou procesní otázkou, jak provádět a protokolovat důkaz

videozáznamem, nepředložil velkému senátu trestního kolegia za situace, kdy je judikatura Nejvyššího soudu v této otázce nejednotná.

II.

Popis věci a její procesní vývoj

3. Nynější trestní věc má svůj původ ve sporném prodeji automobilu Mercedes Benz X204. Když stěžovatel vykonával trest odnětí svobody za jinou trestnou činnost, jeho tehdejší manželka prodala osobní vůz poškozenému. Po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody stěžovatel zjistil, že jeho manželka vyvedla majetek z obchodní společnosti, v níž dříve působil, včetně zmíněného automobilu. Stěžovatel chtěl získat automobil zpět, opakovaně vyzval poškozeného, aby mu vůz vrátil.

4. Podle zjištění trestních soudů přijel stěžovatel 24. 1. 2023 před dům poškozeného. Tam nastala slovní roztržka. V jeden okamžik stěžovatel vytáhl nůž, proto mu poškozený ze strachu o svou rodinu odevzdal klíče od auta (respektive podle trestních soudů mu klíče hodil). Poté stěžovatel odjel s vozem (ve kterém byly i osobní věci poškozeného a jeho rodiny) pryč. Předtím ještě na poškozeného volal, aby mu poslal číslo účtu, na který mu vrátí zaplacenou kupní cenu vozu. Trestní soudy se tak v podstatě přiklonily ke skutkové verzi, kterou v této podobě předestřel poškozený.

5. Stěžovatelova verze byla poněkud odlišná: poškozený mu vrácení vozu již dříve slíbil, stěžovatel si pro vůz před dům poškozeného přijel po předchozí domluvě a poškozený mu bez jakýchkoli problémů a dobrovolně vůz předal. Stěžovatel nikomu nevyhrožoval, neměl ani žádnou zbraň. Rovněž stěžovatel uvádí, že po poškozeném chtěl číslo účtu, na který mu vrátí zaplacené peníze. Zpětně má stěžovatel za to, že celou věc s rychlým předáním vozidla naplánoval poškozený, aby na stěžovatele mohl podat trestní oznámení. Proto poškozený ve voze záměrně nechal i osobní věci rodiny.

6. Verzi poškozeného potvrdila i jeho manželka, která byla podle svých vlastních slov přímo na místě činu. Manželka slyšela hádku, viděla stříbrný předmět, pravděpodobně nůž, který stěžovatel vytáhl, načež ji poškozený bránil tím, že ji strčil za sebe a klíčky k vozu raději stěžovateli hodil. Naopak podle stěžovatele manželka poškozeného na místě předání klíčků v daném okamžiku vůbec nebyla, její výpověď označil za lživou.

7. Za uvedené jednání Okresní soud v Mostě napadeným rozsudkem odsoudil stěžovatele za trestný čin (zločin) vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků. Podle okresního soudu nebyla pohrůžka násilím bezprostřední, proto neodsoudil stěžovatele za zločin loupeže, ale za zločin vydírání. Stěžovatel se bránil u Krajského soudu v Ústí nad Labem a Nejvyššího soudu, vždy bez úspěchu. Krajský soud napadeným usnesením zamítl odvolání, Nejvyšší soud odmítl dovolání.

8. Součástí důkazního materiálu byl mj. kamerový záznam, který zachycoval incident před domem poškozeného. A právě způsob provedení a hodnocení tohoto důkazu se stal klíčovou otázkou pro posouzení této věci.

9. Okresní soud přehrál kamerový záznam v hlavním líčení (11. 10. 2023). V průběhu přehrání záznamu stěžovatel různě komentoval, co se stalo onoho osudného dne, a to podle časové osy, kterou předtím předložil (na č. l. 386 spisu; též bod 39 napadeného rozsudku;

dále s. 4 protokolu o hlavním líčení na č. l. 395 a násl. spisu ve spojení s CD se zvukovým záznamem, stopáz od 36:45). Okresní soud s kamerovým záznamem dále nijak nepracoval – ani jej nehodnotil, ani z něj neučinil jakákoli skutková zjištění (ani v průběhu hlavního líčení, ani v odůvodnění napadeného rozsudku). Skutkový stav založil na svědeckých výpovědích, zejm. poškozeného a jeho manželky. Stěžovatel byl před branou rodinného domu, kde vytáhl nůž, byť výpověď manželky poškozeného nebyla v tomto směru jednoznačná. Neobstála stěžovatelova obrana, že mu poškozený klíče vydal dobrovolně. Proti této obhajobě mluví jednak předchozí neúspěšné snahy o získání vozu zpět, jednak to, že ve voze zůstaly osobní věci (včetně očkovacích průkazů dětí). To podporují též okolnosti, které předcházely incidentu (výzva k vrácení auta, pohružka civilní žalobou či odmítavý postoj poškozeného).

10. Krajský soud (v reakci na kritiku stěžovatele, který v odvolání napadl zejména nejasnosti ohledně kamerového záznamu) se v bodě 12 napadeného usnesení neztotožnil s tím, jak stěžovatel vykládá a hodnotí kamerový záznam. Byť soud podotkl horší kvalitu videa, při „skutečně důkladném přezkoumání záznamů“ je na něm pohyb osob bezpečně rozpoznatelný. Záznam potvrzuje svědecké výpovědi obou manželů, tj. že manželka poškozeného byla přítomna na místě činu (což stěžovatel zpochybňoval). Manželka tedy mohla vypovídat o tom, co skutečně viděla. Výpovědi jsou potvrzeny dalšími důkazy a okolnostmi (osobní věci v autě, nepředání dokumentů k autu, nesouhlas s dobrovolným předáním auta atd.). Pokud okresní soud opřel odsuzující rozsudek jen o svědecké výpovědi, nepochybil, i když se výpovědi ne zcela shodují. Krajský soud důkaz kamerovým záznamem neprovedl.

11. Také Nejvyšší soud se (opět v reakci na kritiku stěžovatele) obsažně vyjádřil ke kamerovému záznamu. Zda manželka poškozeného byla u incidentu, není podle Nejvyššího soudu podstatné, nejde o rozhodné skutkové zjištění, bez něhož by trestní soudy nemohly vyslovit vinu. Nejvyšší soud nicméně dodal, že kamerový záznam je problematický (vzdálenost od místa činu, světelné podmínky, černobílý obraz). Sám se dotázal policejního orgánu, zda nemá kvalitnější kamerový záznam (lepší záznam policie ale neměla). Z důvodu nízké kvality záznamu Nejvyšší soud nesouhlasil s krajským soudem, že kamerový záznam prokazuje přítomnost manželky poškozeného na místě činu. Ze záznamu je vidět jen to, že na místě činu byl v rozhodném okamžiku poškozený a jeho pes, manželka však na záznamu vidět není. Záznam neměl žádnou vypovídací hodnotu, stěžovatelovu vinu však prokazují jiné důkazy. Odvolací soud podle Nejvyššího soudu neopomněl kamerový záznam, vysvětlil, že je nadbytečný. Je pravda, že krajský soud blíže rozvedl jeho hodnocení, zásadně se ale neodchýlil od zjištěného skutkového stavu věci. Proto nelze vyhovět stěžovatelovu požadavku na opětovné provedení důkazu. Trestní soudy neporušily ani pravidlo *in dubio pro reo*, ani stěžovatelovo právo na spravedlivý proces.

III.

Argumentace stěžovatele

12. Ústavní stížnost kritizuje způsob, jakým trestní soudy prováděly dokazování kamerovým záznamem. Trestní soudy neprotokolovaly skutková zjištění po přehrání kamerového záznamu, resp. neučinily žádná dílčí skutková zjištění a nezaprotokolovaly je ihned poté, co provedly důkaz kamerovým záznamem. V této souvislosti se dovolává nálezu ze dne 1. 9. 2020 sp. zn. IV. ÚS 1247/20. Pokud trestní soudy uvedou, co zjistily z kamerového záznamu, až v odůvodnění trestního rozhodnutí, poruší zásadu kontradiktornosti. Dále stěžovatel napadá způsob, jakým trestní soudy hodnotily kamerový záznam. Okresní soud sice provedl důkaz, nijak ho ale nehodnotil. Zato krajský soud tento důkaz hodnotil, i když

jej vůbec neprovedl. Trestní soudy nesprávně hodnotily důkazy (přetrvávající rozpory ve výpovědích svědků) a odsoudily stěžovatele i přes existenci důvodných pochybností.

IV.

Shrnutí řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní soud si vyžádal soudní spis (§ 42 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Dále vyzval trestní soudy a státní zastupitelství, aby se vyjádřily k ústavní stížnosti.

14. **Okresní soud** upozornil, že stěžovatel opakuje své dřívější argumenty. Okresní soud se ztotožnil s Nejvyšším soudem, že trestní soudy nemusí protokolovat skutková zjištění bezprostředně po přehrání kamerového záznamu. Jde o zvláštní druh důkazu, jehož provádění trestní řád nijak zvlášť neupravuje. Hodnocení důkazů nastupuje až po skončení dokazování. Pro obviněné není důležité, jak trestní soudy zaprotokolovaly audiovizuální záznam, ale to, že se s ním mohli seznámit a vyjádřit se k němu. Okresní soud kamerový záznam přehrál v hlavním líčení a poskytl stěžovateli prostor se vyjádřit. Závěrem zdůrazňuje, že kamerový záznam nebyl stěžejním důkazem, na jehož základě stěžovatele odsoudil. Také krajský soud a Nejvyšší soud jej označily jako nevýznamný. Klíčové byly výpovědi svědků. Pravidlo v pochybnostech ve prospěch (*in dubio pro reo*) se tu neuplatní.

15. **Krajský soud** odkázal na to, jak se Nejvyšší soud vypořádal s námitkou týkající se kamerového záznamu. Stěžovatelův návrh na jeho opětovné provedení byl nadbytečný, okresní soud tento důkaz řádně provedl. Argument, že trestní soudy musí zaprotokolovat vše významné, co vnímaly při přehrání kamerového záznamu, nemá žádnou oporu v trestním řádu. Trestní soudy musí toliko důkaz provést a poskytnout prostor k vyjádření. Zda se stěžovatel mohl či nemohl smysluplně vyjádřit k důkazu, se neodvívá od toho, co vše trestní soud zjistil z kamerového záznamu. Trestní soudy hodnotí všechny důkazy až poté, co je provedou. Stěžovatelův odkaz na náleze IV. ÚS 1247/20 je mimoběžný, neboť se týkal pracovněprávního sporu.

16. **Nejvyšší soud** předeslal, že kamerový záznam byl natolik nekvalitní (kvůli vzdálenosti kamery od místa činu, světelným podmínkám atd.), že neměl žádný význam při utváření skutkového stavu věci, tj. k zodpovězení otázky, kdo všechno byl na místě činu. Kamerový záznam nemá žádnou vypovídací hodnotu. Stěžovatele usvědčují jiné důkazy, zejména svědecké výpovědi. Zda manželka poškozeného byla či nebyla přítomna celému incidentu, není skutkovým zjištěním, které by bylo rozhodné pro otázku viny. Nejvyšší soud uznává, že okresní soud výslovně nehodnotil kamerový záznam. Ze shrnutí skutkových zjištění ovšem plyne, že okresní soud nezaložil své skutkové závěry na kamerovém záznamu, ale na jiných důkazech. Kamerový záznam nebyl klíčovým usvědčujícím důkazem.

17. Kamerový záznam je obecně zvláštním druhem důkazu. Protože trestní řád neobsahuje žádnou zvláštní právní úpravu, není třeba jeho provedení jakkoli protokolovat. Tím se předchází tomu, aby trestní soudy ještě před skončením dokazování hodnotily důkazy. Pokud by trestní soudy měly protokolovat provedení kamerového záznamu, fakticky jej budou hodnotit. Trestní soudy smí důkazy hodnotit až poté, co skončí dokazování. Jen tak jsou trestní soudy s to dostat zásadě volného hodnocení důkazů. Pokud okresní soud nic nezaprotokoloval, nepochybil. Důležité bylo, že kamerový záznam přehrál za přítomnosti stěžovatele a poskytl mu prostor, aby se ke kamerovému záznamu vyjádřil. Stěžovatel se smysluplně vyjádřil ke kamerovému záznamu: předložil jeho časový rozpis, podrobně jej komentoval a přednesl vlastní skutkové závěry. Bod 47 rozsudku okresního soudu obsahuje,

co plyne z provedených důkazů (u kamerového záznamu ve spojení s bodem 39). Nejvyšší soud nesouhlasil se stěžovatelem, že krajský soud neprovedl důkaz kamerovým záznamem a rovnou jej hodnotil. Byť odvolací soud přezkoumává skutková zjištění nalézacího soudu, tento přezkum nutně nevyžaduje, aby odvolací trestní soud znovu provedl důkazy. Je přirozené, že se odvolací soud při přípravě na veřejné zasedání seznámí s důkazy; jen tak bude moci hodnotit, zda je nalézací soud nezkreslil. Jiná situace by nastala, pokud by se odvolací trestní soud neztotožnil se skutkovými závěry. Nyní se ale krajský soud ztotožnil se skutkovým stavem věci, jak jej okresní soud zjistil.

18. Nález IV. ÚS 1247/20 není přenositelný na trestní věci. Nález řešil civilní spor. Trestní řízení a civilní řízení se řídí odlišnými procesními principy i pravidly dokazování. Přistoupit na stěžovatelův požadavek protokolace kamerového záznamu by znamenalo předběžně si utvořit názor na věc. Takový postup by podle Nejvyššího soudu nikomu neprospěl: trestní soudy by v podstatě předem řekly, co zjistily z jednoho důkazu (kamerového záznamu), a jiné by přehlížely. Ohledání v civilním procesu není jedno a to samé jako ohledání v procesu trestním. Kamerový záznam, resp. jeho přehrání nelze přirovnávat k ohledání. Ani sebebodrobnější protokol není s to zachytit vše, co lze vnímat vlastními smysly.

19. **Okresní státní zastupitelství** souhlasilo, jak ve věci postupoval a rozhodl krajský soud.

20. **Krajské státní zastupitelství** zdůraznilo, že okresní soud přehrál kamerový záznam a stěžovatel se k němu opakovaně vyjadřoval. Trestní judikatura vyloučila použití nálezu IV. ÚS 1247/20, neboť trestní řízení se řídí jinými procesními principy a způsob dokazování probíhá jinak. Kamerový záznam je věcným důkazem. Provádí se tak, že se předkládá k nahlédnutí. I kdyby snad byl nález použitelný v trestních věcech, na závěru o vině to nic nemění. Kamerový záznam byl nekvalitní, měl nulovou vypovídací hodnotu a nemohl sloužit ani jako usvědčující, ani jako ospravedlňující důkaz. Krajský soud nemusel znovu provádět důkaz kamerovým záznamem, nevydával nové rozhodnutí, který by za běžných okolností vyžadovalo provedení důkazů. Stačí, pokud krajský soud popsál kamerový záznam tak, jak jej provedl (přehrál) okresní soud.

21. **Nejvyšší státní zastupitelství** se vyjádřilo podrobným a vyčerpávajícím způsobem. Nález IV. ÚS 1247/20 není přenositelný na dokazování v trestním řízení. Trestní řízení je nesrovnatelné s řízením civilním. Protože v civilních věcech ochrana veřejného zájmu vystupuje do popředí v menší míře, dává smysl, aby odpovědnost za výsledek řízení ležela na bedrech jednotlivců. Oni jsou ti, kdo předurčují, jak rozsáhlá a podrobná budou skutková zjištění, a kdo nesou odpovědnost za výsledek dokazování. I to je důvod, proč musí civilní soudy ještě před konečným rozhodnutím předstříti svůj předběžný názor tak, aby na něj strany řízení mohly reagovat. Zjištění skutkového stavu věci se tak děje za součinnosti všech, tj. stran řízení a soudu. V trestním řízení je tomu přesně naopak. Zde odpovědnost za výsledek dokazování (skutková zjištění) nese stát, resp. orgány činné v trestním řízení. I kdyby obviněný zůstal nečinný, jeho nečinnost neznamená, že bez dalšího neuspěje. Povinnost spolehlivě zjistit skutkový stav stíhá stát, lhostejno, jak kvalitní má obviněný obhajobu. V průběhu celého trestního řízení má obviněný možnost se seznámit s důkazy a vyjádřit se k nim (např. před nařízením hlavního líčení, před zahájením jeho výslechu atd.). Po provedení jednotlivého důkazu má obviněný opět prostor, aby se vyjádřil.

22. Trestní řízení ovládá princip presumpce nevinny. Ten zapovídá, aby orgány činné v trestním řízení jakkoli, třeba náznakem, předjímalý vinu obviněného. Pokud by trestní soudy musely předběžně vyjevit, jaká skutková zjištění učinily z kamerového záznamu, nedostály by výše uvedené zásadě. Nasvědčovala-li by skutková zjištění soudu po přehrání

záznamu vině obviněného, jejich uvedením by trestní soud porušil presumpci nevinu. Ne vždy je možné popsat kamerový záznam tak, aby se nepředjímala vina.

23. Nehledě na to, zda věc projedná samosoudce či trestní senát, pravidla provádění důkazů musí být jednotná. Obzvláště při projednání věci trestním senátem je nežádoucí, aby ten či onen člen senátu sám vyjevoval předběžná skutková zjištění. Během hlavního líčení totiž *každý* člen senátu zvláště hodnotí důkazy a zvláště činí skutková zjištění. Až při poradě senátu se utváří konečná podoba skutkového stavu věci. Trestní řád nikde nevyžaduje, aby se senát průběžně usnesl, jaké dílčí skutkové zjištění učinil. Navíc postavení předsedy senátu, soudce profesionála, je silné. Proto trestní řád obsahuje celou řadu pojistek, aby zbylí členové senátu (přísedící) nebyli jeho osobou příliš ovlivňováni.

24. Požadavek na protokolaci procesního úkonu a požadavek na předběžné hodnocení důkazu není jedno a to samé. Trestní řád záměrně nepožaduje, aby se v protokolu uváděla průběžná dílčí skutková zjištění. To není ani podstata protokolace. Pokud by snad trestní soudy shrnuly, co na záznamu viděly, stěžovateli to nijak nepomůže. Stěžovatel nenamítá, že šlo o jiný kamerový záznam, že se s ním neseznámil či že se k němu nemohl vyjádřit. Ve skutečnosti přináší vlastní hodnocení. Hodnocení důkazu a zjištění skutkových okolností spolu úzce souvisí, navazují na sebe, a proto je nelze oddělit. Skutková zjištění se činí až tehdy, kdy se vyhodnotí všechny důkazy. Stěžovatel si tak protirečí: na jedné straně si uvědomuje, že záznam smí trestní soudy hodnotit až v rozhodnutí ve věci samé, na straně druhé namítá, že skutková zjištění musí znát předem. Jeho požadavek na předběžné předestření skutkového zjištění je současně požadavkem na předběžné vyhodnocení důkazu.

25. Není důvod, proč by tu trestní soudy měly postupovat jinak než u jiných důkazních prostředků. Pokud by neuvedení skutkového zjištění u kamerového záznamu znamenalo porušení principu kontradiktornosti, to samé by muselo platit např. u výslechu svědka. Jak jednotlivé důkazy působily na trestní soudy (např. zda svědek byl nervózní, přesvědčivý atd.) a co z nich zjistily, je nedílnou součástí hodnocení důkazu. Je zbytečné, aby trestní soudy totéž činily již během provádění důkazu. Nadto požadavek na vyjevení dílčích skutkových zjištění by byl zbytečný a příliš zatěžující. Jednou učiněné dílčí skutkové zjištění by se po provedení jiného důkazu mohly změnit. Trestní soudy by musely znovu vysvětlovat, zda jejich dřívější dílčí skutkové zjištění dále obstojí nebo v čem se změnilo. Takový postup by v konečném důsledku nebyl ničemu a nikomu ku prospěchu. Podstatným způsobem by ztížil obhajobu obviněných.

26. Stěžovatelův požadavek na průběžné hodnocení důkazu by se dostal do pnutí s několika ústavními zásadami: zásadou volného hodnocení důkazů a zásadou nezávislosti a nestrannosti soudu. Trestní soudy hodnotí důkazy nejen jednotlivě, nýbrž také *v jejich vzájemné souvislosti*. Právě to vysvětluje, proč trestní soudy všechny důkazy hodnotí až po jejich provedení. Ani náleží IV. ÚS 1247/20 není ohledně požadavku na protokolaci tak kategorický, jak stěžovatel naznačuje. Nosné důvody pro kasační zásah ležely jinde. Civilní soudy jednak nedaly straně civilního řízení možnost se vyjádřit ke kamerovému záznamu, jednak jej hodnotily v přímém rozporu s jeho obsahem. Nález neříká, že opomenutí protokolace je bez dalšího porušením základního práva.

27. A konečně, kamerový záznam nebyl pro nynější věc podstatný, neměl žádnou vypovídací hodnotu. Je přirozené, že se odvolací trestní soud při přípravě seznámí s trestním spisem včetně již provedených důkazů. I kdyby snad krajský soud měl kamerový záznam znovu přehrát, nic by se nezměnilo. Porušení by bylo jen formální, resp. šlo by o porušení s nízkým až nulovým ústavním významem. Celková spravedlnost řízení tak zůstala zachována.

28. Ústavní soud přeposlal výše uvedená vyjádření stěžovateli i účastníkům a vedlejším účastníkům řízení.

29. Ve věci není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V.

Posouzení ústavní stížnosti

30. Postavení a poslání Ústavního soudu v systému soudnictví předurčuje, zda a jak podrobně se může zabývat vadami dokazování. Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti nepřehodnocuje provedené důkazy ani nečiní nová skutková zjištění či nevytváří alternativní skutkový děj té či oné věci. To ale neznamená, že bude nečinně přihlížet, pokud dokazování vybočí z požadavků ústavního pořádku. Dokazování je nedílnou součástí práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a na spravedlivý proces (čl. 6 odst. 1 Úmluvy). Samozřejmě zdaleka ne každá vada dokazování je ústavně natolik významná, aby vyžadovala zásah Ústavního soudu. Judikatura již nastínila typové případy, kdy přichází v úvahu kasační zásah [viz již např. usnesení ze dne 23. 9. 2005 sp. zn. III. ÚS 359/05 (U 22/38 SbNU 579), dále nálezy ze dne 18. 4. 2023 sp. zn. I. ÚS 323/23, bod 29, či ze dne 5. 1. 2021 sp. zn. III. ÚS 928/20, bod 21]. Jedním z takových případů je, pokud trestní soudy hodnotí důkazy svévolně, poruší zásadu bezprostřednosti (přímosti) dokazování či pokud hodnocení (alespoň potenciálně významného) důkazu v napadeném rozhodnutí zcela chybí.

31. Právě tyto ústavní vady dokazování stěžovatel trestním soudům vyčítá. Zaprvé, kritizuje, že trestní soudy nezaprotokolovaly skutková zjištění, která plynou z kamerového záznamu, poté, co důkaz provedly. Zadruhé, trestní soudy výše uvedený záznam hodnotily, aniž ho provedly. Ústavní soud se vypořádá s těmito argumenty v uvedeném pořadí. Na prvu otázku Ústavní soud nemohl odpovědět, neboť zjistil, že zde existuje vnitřně rozporná judikatura trestních senátů Nejvyššího soudu; nepředložením věci velkému senátu trestního kolegia tak Nejvyšší soud porušil stěžovatelovo základní právo na zákonného soudce (část **V. A.**). Ve druhé otázce dal Ústavní soud stěžovateli plně za pravdu (část **V. B.**)

V. A. Nejvyšší soud porušil stěžovatelovo právo na zákonného soudce

32. Stěžovatel opírá svůj požadavek na to, aby trestní soud zaprotokoloval svá skutková zjištění po přehrání kamerového záznamu, o nález ze dne 1. 9. 2020 sp. zn. IV. ÚS 1247/20, ve věci *Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje*.

33. Obdobnou dovolací námitku Nejvyšší soud v bodě 51 napadeného usnesení razantně odmítl. Důkaz videozáznamem je podle něj specifickým druhem věcného důkazu. Trestní řád nevyžaduje, aby trestní soud jakkoli sděloval, co je podle něj z právě provedeného důkazu videozáznamem seznatelné, případně jej v průběhu řízení hodnotil:

„Na kamerový záznam je třeba nahlížet jako na specifický druh věcného důkazu ve smyslu § 112 odst. 1 tr. ř. Podle § 213 odst. 1 tr. ř. se věcné důkazy provádí jejich předložením stranám k nahlédnutí. Trestní řád neobsahuje žádnou speciální právní úpravu provádění dokazování kamerovým záznamem, tedy nepožaduje, aby soud po jeho provedení zaprotokoloval, jaká zjištění z něj učinil. Lze předpokládat, že by se jen těžko vyhnul hodnocení provedeného důkazu, které však má své místo až po provedeném dokazování a je dovršením tohoto procesu tak, aby mohl dostát zásadě volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. V tomto směru tedy soud prvního stupně nepochybil, když kamerový záznam zachycující děj na místě činu přebral v hlavním líčení za přítomnosti stran, aniž by protokoloval, co je podle něj ze záznamu seznatelné, případně jej v průběhu

řízení bodnotil. Důležité je, že strany měly možnost se s důkazem seznámit a vyjádřit se k němu (§ 214 tr. ř.), případně, pokud mají strany výtky proti způsobu provádění úkonu, mohou vznášet kdykoliv v jeho průběhu námitky proti způsobu provádění úkonu (srov. § 180 odst. 4 tr. ř.).“ (bod 51 usnesení Nejvyššího soudu)

34. Tuto argumentaci Nejvyšší soud ve vyjádření k ústavní stížnosti dále rozvinul (body 16 až 18 shora), ještě detailněji se vyjádřilo Nejvyšší státní zastupitelství (srov. body 21 a 27 shora). Shodné závěry uvedl Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 9. 2. 2021 sp. zn. 4 Tdo 20/2021:

„Též je třeba odmítnout poukaz dovolatele na náleze Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2020 sp. zn. IV. ÚS 1247/20, který označuje kamerové záznamy za specifickou formu obledání, jenž má soud po přebrání zachytit do protokolu o jednání a uvést vše významné, co při jeho přebrání vnímá svými smysly, aby účastníci řízení na jeho závěry umožnil adekvátně procesně reagovat, a tím učinil své vnímání přezkoumatelným pro vyšší soudní instance. V tomto řízení Ústavní soud posuzoval civilní spor o určení platnosti výpovědi danou zaměstnavatelem svému zaměstnanci a o určení, jestli pracovní poměr nadále trvá. Vyslovené závěry Ústavního soudu tak nelze bez dalšího automaticky použít v trestní věci, jelikož v trestním řízení platí zcela jiné procesní zásady, jakož i odlišný způsob dokazování. Obledání upravené v trestním řádu v ustanovení § 113 a následujících zahrnuje obledání, k němuž se zpravidla přibere znalec, dále zákonnou úpravu prohlídky těla a jiných podobných úkonů, prohlídky a pitvy mrtvoly a její exhumace a vyšetření duševního stavu fyzické osoby, jež představují typově zcela odlišný způsob dokazování, než jakým je obledání v civilním procesu. Z uvedeného je patrné, že žádána z těchto zákonných možností obledání v režimu trestního řádu se netýká způsobu provedení kamerového záznamu jako věcného důkazu prokazujícího dokazovanou skutečnost.“

35. Proti této argumentaci však stojí odlišná linie judikatury Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud na sklonku roku 2022 uvedl, že „v případě dokazování přebráním videozáznamu, které je třeba považovat za specifický případ obledání, je nutné, aby soud zaprotokoloval vše významné, co při přebrání videozáznamu vnímá svými smysly, a aby umožnil účastníkům řízení na to následně adekvátně procesně reagovat, a tím učinil své vnímání přezkoumatelným pro vyšší soudní instance (srov. náleze Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. IV. ÚS 1247/20), čemuž soudy v posuzované věci dostaly (viz č. l. 176 spisu).“ (usnesení ze dne 7. 12. 2022 sp. zn. 8 Tdo 1077/2022, bod 25). Podobně v jiné věci rozhodnuté o čtyři měsíce později Nejvyšší soud uvedl:

„Pro uvedený způsob (obdobně je tomu i v civilním řízení), lze aplikovat i názor Ústavního soudu vyjádřený v nálezu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. IV. ÚS 1247/2020, podle něhož „V případě dokazování přebráním videozáznamu, které je třeba považovat za specifický případ obledání, je nutné, aby soud zaprotokoloval vše významné, co při přebrání videozáznamu vnímá svými smysly, a aby umožnil účastníkům řízení na to následně adekvátně procesně reagovat, a tím učinil své vnímání přezkoumatelným pro vyšší soudní instance“. To znamená, že aby soud mohl z videonahrávky učinit potřebná zjištění, je na místě, aby takovou nahrávku sám vlastními očmi shlédl a mohl pozorovat skutečnosti na ní zachycené, neboť jen tak může na jejím základě činit vlastní zjištění (které by navíc měl i podle citovaného nálezu Ústavního soudu přímo do protokolu o hlavním líčení zaznamenat, a to z hlediska nezbytné kontradiktornosti řízení)“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2023 sp. zn. 8 Tdo 238/2023, bod 22).

36. V trestní judikatuře Nejvyššího soudu tedy existuje rozkol ohledně otázky, jak provádět důkaz videonahrávkou, zejména zda je třeba vlastní zjištění soudu vždy zaznamenat do protokolu. Nelze argumentovat, že na tento rozpor stěžovatel neupozornil. Nejvyšší soud jako sjednocovatel judikatury obecných soudů je povinen znát svou vlastní judikaturu a zohlednit ji, i když se jí účastníci řízení nedovolávají (viz náleze ze dne 17. 9. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1338/25, bod 34).

37. Podle § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích *dospěl-li senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc k rozhodnutí velkému senátu.* Tento postup je však odlišný, pokud rozpor spočívá v řešení otázky procesního práva. V takovém případě podle odst. 2 téhož ustanovení neplatí ustanovení odstavce 1, *ledaže senát jednomyslně dospěl k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam.* Zákonem předvídané jednomyslné rozhodnutí senátu, zda

má otázka zásadní právní význam, nemůže být svévolné. Posouzení, zda má procesní otázka po právní stránce *zásadní význam*, leží na Nejvyšším soudu, který nemůže ignorovat ústavněprávní rámec, v němž se při své činnosti pohybuje a jímž je, stejně jako Ústavní soud, vázán. Postup, jakým trestní soudy provádí důkaz videozáznamem, má zásadní význam, jde o pravidlo zaručující právo na spravedlivý proces a na soudní ochranu. Lze předpokládat, že význam podobných videozáznamů do budoucna poroste. Není proto možné, aby tuto otázku Nejvyšší soud nesjednotil, respektive dokonce sám rozhodoval rozporně (přiměřeně opět náleží IV. ÚS 1338/25, body 36 násl.).

38. Rozhodující senát Nejvyššího soudu měl řízení přerušit a věc předložit velkému senátu trestního kolegia. Protože tak neučinil a ve věci sám rozhodl, zatížil řízení vadou nesprávně obsazeného soudu a porušil základní právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny).

V. B. *Trestní soudy nesmí hodnotit důkaz bez jeho provedení*

39. V nynější věci se všechny tři trestní soudy dopustily též dalšího porušení ústavních požadavků. Rovněž v trestním řízení platí zákaz překvapivého rozhodování (náleží ze dne 9. 1. 2014 sp. zn. III. ÚS 1980/13, bod 15). Zásada bezprostřednosti při dokazování (§ 2 odst. 12 trestního řádu) vyžaduje, aby důkazy hodnotil soudce, před nímž byly provedeny. Instančně vyšší soud nesmí přehodnocovat potenciálně významné důkazy provedené nalézacím soudem, pokud je sám neprovedl. Rozhodovací praxe Ústavního soudu nepřipouští podstatnější změnu skutkového stavu bez provedení dokazování v relevantním rozsahu odvolacím soudem (srov. náleží ze dne 22. 2. 2022 sp. zn. I. ÚS 1365/21, body 54, 56 a 57). Tento požadavek mj. slouží k naplnění principu kontradiktornosti a brání vydávání překvapivých rozhodnutí (Kmec, J. Komentář k čl. 36: *Listina základních práv a svobod. Velký komentář*. Praha: Leges, 2022, s. 1332).

40. Uvedené požadavky byly v nynější věci závažným způsobem porušeny. Pro přehlednost Ústavní soud níže vylíčí, jak se náhled na kamerový záznam postupně vyvíjel.

41. **Okresní soud** provedl důkaz videozáznamem z kamery na domu poškozeného, nicméně k němu nezaujal žádné vlastní stanovisko, nevyvodil z něj žádná skutková zjištění ani jej nijak nehodnotil (viz bod 39 a body 48 a násl. rozsudku okresního soudu).

42. **Krajský soud** pro změnu kamerový záznam hodnotil, aniž jej provedl. Není pravda, že tento důkaz považoval za nevýznamný. Právě naopak, krajský soud zdůraznil, že jde o „zásadní“ argumentaci v obhajobě stěžovatele, záznam z kamery na domě poškozeného je „skutečně jediným objektivním a nezpochybnitelným důkazem“. Záznam má nízkou kvalitu a rozpoznání situace je ztížené, při „skutečně důkladném přezkoumání záznamu je však pohyb osob zřetelně rozpoznatelný. Záznam potvrzuje verzi poškozeného a [jeho manželky].“ Krajský soud totiž uviděl na záznamu v okamžiku spáchání zločinu nejen poškozeného, ale též jeho manželku („Přítomnost obou na místě činu v době jeho spáchání je kamerovým záznamem jednoznačně prokázána“ a stěžovatelova obhajoba, jejímž ústředním bodem je tvrzení o její nepřítomnosti na místě činu v době předání klíčků, tak byla vyvrácena). Lze připomenout, že přítomnost manželky na místě činu byla důležitá, neboť vypovídala jako svědek proti stěžovateli o tom, co na vlastní oči viděla a co sama slyšela (bod 12 usnesení).

43. Tedy byl to až krajský soud, který poprvé hodnotil kamerový záznam a na základě něho formuloval konkrétní skutkové zjištění, a to v neprospěch stěžovatele. Krajský soud výslovně uvedl, že si kamerový záznam přebral při přípravě na veřejné zasedání o odvolání stěžovatele

a že jej nebude během veřejného zasedání přehrávat, neboť k tomu není žádný důvod (viz zvukový záznam z veřejného zasedání konaného dne 6. 11. 2024, stopáž od 0:45:24 do 0:45:45).

44. **Nejvyšší soud** taktéž obšírně hodnotil kamerový záznam, avšak odlišně než krajský soud. Podle něj kamerový záznam neprokazuje, že onen večer byla u brány také manželka poškozeného. Naopak kamerový záznam připouští více variant výkladu. Kvůli jeho nízké kvalitě má ale nízkou důkazní hodnotu. Nepotvrzuje ani nevyvrací, že manželka poškozeného přihlížela celému incidentu, jasně je vidět jen poškozený a jeho pes (body 42 až 45 usnesení Nejvyššího soudu). Vše řečené Nejvyšší soud učinil mimo veřejné zasedání, důkaz rovněž neprovedl.

45. Sečteno a podtrženo: **okresní soud** z kamerového záznamu *neučinil žádné skutkové zjištění*, ani náznakem důkaz nehodnotil, i když jej provedl. **Krajský soud** pro změnu skutkové zjištění učinil, avšak *důkaz neprovedl*. To vše za situace, kdy důkaz hodnotil jako významný, resp. *skutečně jediný objektivní a nespochybnitelný důkaz*, který však potvrzuje stěžovatelovu vinu. **Nejvyšší soud** rovněž důkaz kamerovým záznamem *neprovedl*, přesto z něj vyvodil přesně opačné závěry než soud odvolací (a jeho význam marginalizoval). Oba trestní soudy (odvolací i dovolací) tak provedly jakési utajované dokazování, vyvodily z kamerového záznamu dílčí skutkový závěr, obsahově vzájemně protichůdný, přestože nalézací soud (který jako jediný důkaz provedl) žádný závěr neučinil. Tím oba soudy vnesly do věci prvek nahodilosti, který byl pro stěžovatele obtížně předvídatelný, a tedy překvapivý.

46. Zákaz svévolného hodnocení důkazů zahrnuje i ty situace, v níž soudy vyššího stupně poruší princip bezprostřednosti. Odlišně může důkaz provedený nalézacím soudem hodnotit jen ten soud, který sám důkaz provedl. To samé platí pro situaci, kdy nalézací soud z provedeného a potenciálně významného důkazu neučiní žádné skutkové zjištění, ale místo něj důkaz jako první hodnotí až odvolací nebo dovolací soud: i ten musí důkaz provést.

47. Soudy vyššího stupně se musí seznámit se spisem včetně důkazů předtím, než rozhodnou o podaném opravném prostředku. Jinak vskutku nemohou řádně vyhodnotit, zda se soud nižšího stupně dopustil skutkových vad, a případně zasáhnout proti skutkově nesprávným rozhodnutím [skutková vada jako odvolací důvod srov. § 258 odst. 1 písm. b) a c) trestního řádu či jako výjimečný dovolací důvod srov. § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu]. Ústavní soud ale nemůže tolerovat situaci, kdy trestní soud odvolací či dovolací činí místo nalézacího soudu nové, dosud neznámé a přitom pro věc významné skutkové závěry (včetně situace, kdy nalézací soud důkaz sice provedl, ale opomněl jej hodnotit), či důkazy přehodnocují, aniž je samy provedou.

48. Ústavní soud zvážil, zda pochybení trestních soudů mohou obstát s ohledem na celý průběh trestního řízení. Ústavní soud znovu podtrhuje, že kamerový záznam byl hodnocen nejen jednou, ale dokonce dvakrát, pokaždé s odlišným výsledkem. Zatímco krajský soud uzavřel, že důkaz potvrdil přítomnost manželky poškozeného, Nejvyšší soud oponoval, že nikoli. Přítomnost manželky poškozeného na místě činu byla s ohledem na obranu stěžovatele důležitá, nešlo o věc nepodstatnou, která nemohla mít na výsledek řízení vliv. Krajský soud výslovně označil videozáznam za důkaz důležitý, který se vztahoval k „zásadní“ argumentaci obhajoby.

49. Třeba dodat, že uvedené závěry nejsou judikatuře Nejvyššího soudu neznámé. V jiném případě například Nejvyšší soud upozornil, že podstatné bylo i to, že „*celý audiozáznam přehrál již v hlavním líčení soud prvního stupně, a jeho obsah i způsob hodnocení tímto soudem byl obviněnému znám*“

nejpozději z rozsudku soudu prvního stupně.“ (usnesení ze dne 16. 7. 2024 sp. zn. 6 Tdo 377/2024, bod 32, kde se rovněž uvádí, že odvolací soud sice hodnotil audiozáznam poněkud odlišně oproti soudu nalézacího, šlo však o „*hodnocení konvenující představám obviněného*“, proto postupem odvolacího soudu „*nemohlo dojít k porušení principu kontradiktornosti řízení v neprospěch obviněného.*“). V nynějším případě stěžovateli žádné hodnocení důkazu známo nebylo, poprvé se o něm dozvěděl až z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu.

50. Postup trestních soudů tak porušil principy dokazování a vůbec požadavek spravedlivého procesu. Trestní soudy porušily stěžovatelovo právo na kontradiktornost řízení, vyvěrající z čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 36 odst. 1 Listiny.

VI. Závěr

51. Trestní soudy porušily princip bezprostřednosti a jejich rozhodnutí byla pro stěžovatele objektivně překvapivá. Nalézací soud sice (potenciálně významný) důkaz provedl, opomněl jej však hodnotit. Odvolací a dovolací soud pak místo provedení důkazu učinily (z jimi neprovedeného důkazu) skutková zjištění, která byla protichůdná, a nedaly stěžovateli šanci se k hodnocení důkazu vyjádřit (krajský soud důkaz vyhodnotil poprvé až v napadeném usnesení, stěžovatel do té doby žádné hodnocení tohoto důkazu neznal, neboť okresní soud důkaz nijak nehodnotil). Tím porušily jeho základní právo na spravedlivý proces a na soudní ochranu (čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 36 odst. 1 Listiny). Nejvyšší soud nadto v jiné otázce (která však pro nynější věc není z důvodů uvedených v části **V. B.** klíčová) porušil stěžovatelovo základní právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny).

52. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl, ovšem ne v celém jejím rozsahu. Byť stěžovatel napadá všechna rozhodnutí trestních soudů, postačí zrušit jen usnesení krajského soudu a Nejvyššího soudu. Takto se v nynější specifické situaci krajskému soudu vytváří prostor, aby provedl důkaz kamerovým záznamem a umožnil stěžovateli, aby se k němu znovu vyjádřil. Současně se musí procesně řádným postupem vyjasnit, zda jde o důkaz významný (jak uvedl krajský soud), či naopak důkaz bez většího významu pro nynější věc (jak uvedl Nejvyšší soud).

53. Ústavní soud proto z důvodů procesní ekonomie a vzhledem k zásadě minimalizace zásahů do rozhodovací činnosti orgánů veřejné moci zrušil jen usnesení krajského soudu a usnesení Nejvyššího soudu [§ 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Ve zbytku (rozsudek okresního soudu) odmítl ústavní stížnost jako návrh zjevně neopodstatněný [§ 43 odst. 2 písm. a) téhož zákona, pro obdobný postup srov. např. nález ze dne 5. 3. 2025 sp. zn. II. ÚS 1309/24, bod 42].

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 23. dubna 2026

Lucie Dolanská Bányaiiová
předsedkyně senátu